

Список літератури

1. Виноградський М. Д., Виноградськ А. М., Шкапова О. М. Організація праці менеджера: Навч. посіб. для студ. екон. вузів. - К.: Кондор - 2003. - 414 с.
2. Довгань Л. Є. Праця керівника, або Практичний менеджмент: Навч. посібник. - К.: "ЕксОб", 2002. - 384 с.
3. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу: Навч.-практ. посіб. - К.: Т-во „Знання”, КОО, 2002. - 311 с.

Одержано 19.05.10

А.Ю. Донцова, студ. гр. УП-07, Л.І.Кондратець, ст. викл.
Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград

Значення знань та розвиток їх в Україні

Одним із основних завдань сталого соціально-економічного зростання та прискорення інноваційної динаміки України є перехід до економіки, яка базується на продуктивному використанні нових знань. Саме знання виступають фактором постіндустріального розвитку та є невичерпним суспільним благом, яке збільшується у процесі свого використання.

Основи економіки знань започатковані у працях таких зарубіжних вчених Ф. Хайека, Й. Шумпетера, Ф. Махлупа, Д. Белла, М. Портера, М. Кастельса. Суспільний резонанс отримали праці російських вчених: В. Іноземцева, В. Данилова, А. Козирева.

Мета статті полягає в обґрунтуванні базових понять «економіки знань» -інтелекту, інформації, знання та аналізі перспективи розвитку економіки знань в Україні.

Економіка знань розкриває нову роль і місце інтелекту людини в сучасному суспільстві, вплив інформації як головної продуктивної сили і суб'єкта виробництва на розвиток економічної системи.

Поняття економіки знань розкриває нову роль та значення таких понять, як інтелект, інформація та знання. Тлумачний словник української мови визначає інтелект як розум, здатність людини до мислення, особливо до опанування його вищих теоретичних рівнів [2]. Р.Стернберг вважає, що інтелект – це здатність засвоювати і оцінювати не просто нову ідею, а новий клас ідей, нові концептуальні системи. Інтелект має більше спільного зі здатністю вирішувати завдання і створювати продукти в контекстнобагатих суспільних і природних умовах.

Знання на відміну від інших економічних ресурсів є ресурсом, який збільшується, самозростає, тому що передача знань індивіда не передбачає їх зменшення, але навпаки, закріплення набутих та нагромадження нових. Взагалі знання - це процес набуття та закріплення відомостей з певної галузі, їх відтворення у процесі трудової діяльності, який характеризується невідчуженістю, самозростанням та створенням потенційно нових продуктів.

Основним ресурсом економіки знань або нової економіки виступають знання. Для участі будь-якої країни у глобальній конкуренції доступність знань стає найважливішою умовою, потужним інструментом у боротьбі з бідністю. Сьогодні доступ до знань - це також джерело виробництва багатства. Така країна, як Фінляндія, яка після розпаду СРСР зазнала жорстокої економічної кризи, сьогодні інвестує майже 4% ВВП у наукові дослідження.

Система освіти Фінляндії вважається однією з найкращих серед промислових країн організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР).

Сьогодні Україна порівняно з попередніми роками значно покращила свій освітній потенціал. Але все ще залишається ряд невирішених питань, серед яких: загроза відставання якості середньої освіти від вимог постіндустріальної економіки та країні ОЕСР внаслідок мізерних обсягів фінансування, копіювання зарубіжного досвіду (через це українська освіта може втратити свої переваги у вивченні математичних і природничих наук, музичному вихованні та ін.), застарілої методології навчання. До цього слід додати поділ середньої освіти на елітарну (приватну) та державну, з низьким рівнем оплати вчителів та низьким рівнем викладання, розшарування суспільства за майновим і освітнім критеріями; слабкий зв'язок вищої освіти з потребами ринку праці та соціально-економічними проблемами розвитку національної економіки і суспільства в глобалізованому середовищі; відсутність жорстких стандартів та їх недотримання щодо якості вищої освіти, економічної, правової та моральної відповідальності фахівців, що надають знаннємісткі послуги; проблема перепідготовки кадрів і орієнтація навчальних закладів на підготовку фахівців, здатних обслуговувати новітні технологічні процеси [1].

На жаль, проблема освіти - не єдина в системі економіки знань. Не меншої уваги потребує розвиток наукового потенціалу, наша країна володіє високим інтелектуальним потенціалом, але держава нерационально його використовує. Велика кількість молодих науковців виїжджає закордон, де вони можуть саморозвиватися і де для них інша держава створює сприятливі умови для життя.

Важливою складовою економіки знань є національна інноваційна система, яка являє собою сукупність інститутів, що забезпечують розвиток інноваційних процесів у межах країни. Метою розвитку такої системи є вдосконалення способу організації всієї економіки держави, де головним джерелом економічного зростання є нові знання та їхнє технологічне застосування. Одним із головних недоліків формування національної інноваційної системи є відсутність стратегії переходу України до інноваційної моделі розвитку, неналежне використання методів наукового планування на всіх рівнях управління, недостатній рівень інноваційної культури працівників органів державної влади.

Дуже прикро, що Україна не бере до уваги стану сфери науки, внаслідок чого покидає одне з останніх місць у галузі науки і техніки у світ. На відміну від української держави, інші кращі проводять політику, яка сприяє збільшенню кількості наукових кадрів. Наприклад, у Китайській Народній Республіці сукупні людські ресурси в галузі науки і техніки становлять близько 35 млн. осіб, а загальна кількість науково-технічних кадрів - 4 млн. осіб; кількість тих, хто займався науковими дослідженнями, перевищила 1,4 млн. осіб. Окрім цього, Китай проголосив курс на «науковий розвиток», за рахунок чого залучає на роботу зарубіжну інтелектуальну еліту (з 2002 по 2007 р.р. - 1,25 млн. іноземних спеціалістів). В Україні не створено інституціональних, соціально-економічних умов щодо покращення стану сфери наукової діяльності.

Отже, серед важливих показників економічної діяльності підприємства є їх інноваційна активність, де інновації є необхідними для конкурентоспроможності підприємств. Сьогодні статистичні показники свідчать про низьку інноваційну активність підприємств. Тому активізація інноваційного розвитку підприємства повинна бути спрямована на економію ресурсів та створення умов для виготовлення вітчизняної продукції на рівні світових зразків. Тому державна політика має переорієнтуватися на людські ресурси і таким чином інвестувати більше коштів у освіту всіх громадян.

Список літератури

1. Економіка знань та її перспективи для України. Наукова доповідь. Інститут економічного прогнозування НАН України / за ред. В.М. Гейця. - К.: ІЕП НАНУ, 2005. - 168 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В.Т. Бусел. - Ірпінь: Перун, 2005. - 1728 с.

- с.
3. Sternberg R.J. et al. People's conceptions of intelligence // J. Personality and Social Psychology. -1981. - №41. - 37-55 p.

Одержано 19.05.10

А.Ю.Донцова, студ. гр. УП-07, А.О.Левченко, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград

Проблеми зменшення середньої тривалості життя в Україні

Негативним чинником поглиблення демографічної кризи, нагальною соціальною проблемою в сучасній Україні є надзвичайно високий рівень смертності населення, особливо передчасної. Серед стратегічних пріоритетів політики національної безпеки України у Стратегії національної безпеки визначено створення умов для зміцнення здоров'я нації та зменшення рівня смертності населення. Втрати людського капіталу через передчасну смертність (за критерієм ВООЗ передчасною вважається смертність у віці до 65 років), спричинені ними кількісні та якісні зміни народонаселення істотно впливають на економічний, військовий, інтелектуальний потенціал країни, визначають загрозу прогресивному суспільному розвитку і процесу відтворення населення.

Перевищення числа померлих над кількістю народжених на сьогодні не є таким вже екстраординарним явищем – понад третину європейських країн нині охоплені депопуляцією. Однак Україну серед цих держав вирізняє масштабність депопуляції, прискорені темпи скорочення чисельності населення: на початку 2000-х років країна внаслідок депопуляції щорічно втрачала у середньому 350 тис. осіб (за минулий рік – 297,7 тис. осіб), при цьому коефіцієнт природного убутку населення в Україні принаймні станом 2005 р. був дійсно найвищим у ряду європейських держав.

Найбільш виразними є прояви неблагополуччя саме у медико-демографічній сфері: на високому рівні утримується захворюваність (особливо дітей), поповнюються контингенти хронічних хворих та інвалідів, і, зокрема, підвищується дитяча інвалідність, є проблеми у царині репродуктивного здоров'я, зберігається складна епідемічна ситуація щодо туберкульозу та ВІЛ/СНІДу, переважно несприятливою є динаміка передчасної смертності і, як результат – триває скорочення тривалості життя населення. За роки незалежності тривалість життя чоловіків в Україні скоротилась більш ніж на 4 роки, жінок - більш ніж на 1,5 року. Найбільших втрат від підвищення смертності у цілому за трансформаційний період зазнало населення у квітучому працездатному віці, зросла чоловіча надсмертність, збільшився статевий розрив щодо тривалості життя, що нині є вже абсолютно непристойним (разючим) (в Україні він становить близько 12 років проти 5-6 - у країнах Європейського Союзу). Нині ж ми маємо тривалість життя на рівні 68 років і за тривалістю життя жінок (у 2005 р.- 73,4 р.) ми відстаємо від провідних європейських країн на 8-9 років, за середньою ж тривалістю життя для чоловіків (61,5 р.) – на 12-13 років.

Фахівці у галузі державного управління Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник та В. Т. Білоус розглядають національну безпеку України як сукупність взаємопов'язаних елементів, різномірних за функціональними сферами, важливими складовими якої є політична, економічна, соціальна, екологічна, технологічна, воєнна та інформаційна безпека [1]. Я. Ф. Радишем (2003) запропоновано модель взаємозв'язку функціонально-структурних